JOHTOSÄÄNTÖÄ

KEVÄÄLLÄ 1894 esiteltiin Suomen Maamittari-Yhdistyksen Aikakauskirjassa komitean ehdotus johtosäännöksi Suomen maanmittarikunnalle. Esittelyn aikalauseessa todettiin mm.:

"Kauvan aikaa on jo myönnetty että armollinen asetus Maanmittaus-hallituksesta ja Ohjesääntö maanmittaustoimesta 15 Toukokuuta 1848, jotka eivät suuresti poikenneet vanhoista ruotsinaikaisista säännöistä tällä alalla, ovat puutteen alaisia ja ajan vaatimain parannusten tarpeessa. Aikain kuluessa oli rahan arvo paljon laskeunut ja jokapäiväisen elämän vaatimukset olivat nousseet saman verran, mutta maamittarin niukat tulot pysyivät yhä muuttumatta yhdellään. Kukaan jolla vaan oli kykyä muihin edullisempiin toimiin ei enään ruvennut tähän vastuunalaiseen ja vaivaloiseen virkaan. Seuraus tästä oli, että maanmittaus-toimitukset, niin tärkeät kuin olivatkin, jäivät toinen toisensa perään tekemättä tai viipyivät luonnottoman pitkät ajat. Maamittarien lukua saatiin tosin siten vähän enentymään, että maamittariksi pyrkijöiltä vaadittiin hyvin vähän tietoja. Mutta kun tämä keino kuitenkin havaittiin sopimattomaksi, asetettiin komitea, joka v. 1862 laati ehdotuksen maamittarikunnan uudestaan järjestämistä varten. Ehdotusta ei kuitenkaan hyväksytty, vaan asia jäi taas pitkäksi ajaksi lepäämään. Maamittarien palkat korotettiin tosin v. 1874 ja uusi taksa, jolla palkkio maamittarien toimituksista kelpolailla korotettiin, määrättiin v. 1881 käytettäväksi. Mutta muut parannukset jäivät vieläkin tuonnemmaksi kunnes viimein komitea asetettiin antamaan alamaista mietintöä niistä yleisistä periaatteista, joita olisi noudatettava maanmittausta koskevaa lainsäädäntöä uudistaessa."

Vuonna 1889 asetettu komitea esitti ehdotuksensa uudesta johtosäännöstä alkuvuonna 1894. Seuraavassa satunnaisia otteita esityksestä:

1 §. Ylihallitukseen joka on Senaatin Talousosaston Maanviljelystoimituskunnan alainen, kuuluu ylitirehtööri, kolme yli-insinööriä ja yksi sihteeri. Siinä on sitä paitsi asetettuna ylitarkastaja, arkistonhoitaja, kanslisti, kolme kartanpiirustajaa ja kaksi vahtimestaria.

2 §. Ylihallituksen toimivaltaan kolleegisena virastona kuuluu:

6. virkavirheistä tuomita maamittarikunnan virkamies sakkoihin ja edesvastauksiin, määrätä kovempi edesvastaus ja vastaiseksi erottaa virasta.
7. ratkaista insinöörin ja apulaisen välillä syntyneitä riitoja.

3 §. Ylitirehtöörin yksin tulee:

7. Laiminlyömisestä määrätä korkeintaan 200 markan uhkasakko, muu velvoitus tai väliaikaisesti virasta erottamisen uhka ei kuitenkaan yhtä kuukautta pitemmäksi ajaksi kerrallaan.

19 §. Maantieteellisten töiden yli-insinöörin erityisenä velvollisuutena on: ylitirehtöörin silmällä pidon alaisena johtaa töitä maantieteellisessä osastossa ; järjestellä toimitettuin geodeetisten töiden tulokset; tehdä geodeetiset laskut ja tarkastaa muiden tekemiä; tarkastaa löytyviä karttoja ja ehdottaa niitten täydentämistä maantieteellisiä kartastoja varten; ylitirehtöörille ehdottaa millä tavoin erinäisiä karttoja on laadittava ja julkaistava; hoitaa Ylihallituksen matemaatillisia koneita.

29 §. Jos yksityinen tahtoo jäljentää asiakirjan tai kartan, saakoon ylitirehtöörin luvalla sen tehdä aikoina jolloin virasto on avoinna. Jos joku muina aikoina pyytää arkiston hoitajan apua sopikoon siitä ja korvauksesta tämän kanssa.

31 §. Jos tulipalo syntyy virkahuoneessa tai läheisyydessä on virkamiesten velvollisuutena ryhtyä toimiin, joita asianhaarat vaativat.

40 §. Kustannukset huonekaluista suoritetaan yleisistä varoista, muun kaluston osto korvataan Ylihallituksen hallinnon alaisista sakkorahoista, jos varoja löytyy, mutta muuten nekin yleisistä varoista. Kustannukset polttopuista, valosta, kirjoitusaineista y. m. korvataan Lääninhallituksen kulunkivaroista.

58 §. Vaikka insinöörien yleensä tulee asua siinä seudussa, johon virka on ollut avoinna, sallittakoon kuitenkin insinöörin, joka on ylennetty korkeampaan virkaan samassa läänissä, pitämään entisen asuinpaikkansa, jos hän sitä on anonut. Tässä tapauksessa on hänen jälkeensä avoimeksi tullut virka julistettava haettavaksi siihen seutuun "missä virka siten on täyttämättä.

66 §. Kun insinööri on kuollut pitää kaikki hänen pesässään löytyvät kartat ja asiakirjat katsastettaman, luetteloon merkittämän sekä läänin maanm. konttoriin lähetettämän.

- **Helsingin Kivelän mielisairaala perustettiin ja sille valmistui uusi rakennus**
- **Kuvanveistäjä Wäinö Aaltonen (1894–1966) syntyi**
- **Pehr Evind Svinhufvud (1861–1944) aloitti valtiopäivämiesuransa osallistumalla säätyvaltiopäiville aatelissäädyn edustajana**

VUONNA 1894

75 §. Kun auskultantti on palvellut 4 vuotta ja saavuttanut tottumusta töihin, tai lyhemmässä ajassa osottanut erinomaista taitoa, saattaa ylitirehtööri määrätä hänet ylimääräiseksi insinööriksi.

79 §. Kaikesta vahingosta, jonka auskultantti tai oppilas matkaansaattaa, olkoon päämies vastuunalainen; kuitenkin suorittakoon apulainen päämiehelle sille määrätyt kulut.

84 §. Hakiat kutsutaan määrättynä aikana Ylihallitukseen suorittamaan auskultanttitutkintoa, johon kuuluu: vähintään kolme kirjallista näytettä; vähintään kaksi käytännöllistä koetta ja julkinen tutkinto, josta pöytäkirja on pidettävä.

99 §. Ylitirehtööri, yli-insinöörit, ylitarkastaja, arkistonhoitaja, lääninsinöörit, tarkastelijat, amanuenssit ja insinöörit, jotka ovat päässeet 60 vuoden ikään ja olleet virassa 30 vuotta, saavat erotessaan elinkaudekseen varsinai sen palkkansa täyttä määrää vastaavan eläkkeen. Jos joku ennen vastamainittua ikää tulee kykenemättömäksi virkaa toimittamaan, annetaan hänelle eläke, joka lasketaan täytetyn 50 ikä- ja 25 virkavuoden jälkeen kolmeksi neljäsosaksi 45 ikä- ja 25 virkavuoden perästä kahdeksi kolmasosaksi, 40 ikä- ja 20 virkavuoden jälkeen puoleksi sekä 35 ikä- ja 15 virkavuoden perästä neljäsosaksi vakinaisesta palkasta, jossa ei muita etuja lukuun oteta. Ylihallituksen muut virkamiehet ja vahtimestarit nauttivat samaa eläkeoikeutta kuin siviilivirkamiehet yleensä.

Johtosääntöesitystä täydensi ehdotus asetukseksi maanmittaustoimitusten ja töitten korvaamisesta. Maamittari-Yhdistys kutsutaan koolle 12.5.1894 käsittelemään ehdotusta.

Jürgen Grönfors
jurgen.gronfors@luukku.com